

Potvrďuje sa, že “Rodinný balíček” bol nastavený zle, rodiny s nízkymi príjmami budú trpieť.

Rok 2023 zatiaľ potvrdzuje varovania odborníkov i predikcie nášho združenia, že ceny energií a všetkých základných tovarov a služieb porastú a najmä rodiny s nízkymi príjmami budú mať existenčné problémy. Opatrenia vlády buď chýbajú alebo sú zle nastavené, čo bude mať negatívny dopad aj na rodičov s deťmi. Riešením sú adresné opatrenia cielené na najzraniteľnejších, zvýšenie štátnej dotácie na základné verejné služby a koordinácia tvorby verejnej politiky so samosprávami a ostatnými sociálnymi partnermi.

V máji minulého roka predložilo ministerstvo financií SR vláde SR tzv. “protiinflačný balík”. Keďže žiadna verejná, a podľa nás ani odborná, debata k návrhom neprebehla, komunikovali sme 16. mája smerom k verejnosti a vláde SR [naše stanovisko](#) k ich snahe podporiť rodiny v boji s prudkým nárastom cien a dopadmi pandémie COVID19. Hlavný odkaz mal 2 body a vychádzal z našich skúseností a viacerých [prieskumov verejnej mienky](#):

1. Bezodkladne pristúpiť k realizácii **cielených a adekvátnych kompenzačných opatrení namierených primárne na najzraniteľnejšie skupiny rodičov** – jednorodičovské rodiny, viacdetné rodiny, rodičov bez zamestnania a rodičov v hmotnej núdzi.
2. Ostatné **rodiny podporiť investíciami do zlepšenia každodenných verejných služieb**, a to najmä v oblasti školstva a zdravotnej starostlivosti (prebiehali debaty o mzdách učiteľov a lekárov).

K opatreniam schváleným vládou SR 18. mája a vzápätí aj v NRSR sme poslancom ešte pred hlasovaním komunikovali nasledovný postoj k jednotlivým opatreniam:

1. **Jednorazový príspevok 100€** bol pozitívom, ale pre rodiny v hmotnej núdzi a rodiny ohrozené chudobou po 2 rokoch pandémie **absolútne nedostatočný**.
2. **Trvalé zvýšenie prídavkov na dieťa** sme považovali za **spravodlivé opatrenie** v prospech všetkých detí a ich rodičov, ale z pohľadu kompenzácie nákladov pandémie a aktuálnej inflácie pre ohrozené skupiny rodičov opäť ako **nedostatočné**.
3. **Zvýšenie bonusu** na dieťa sme označili za **chvályhodný zámer** pre dlhodobú podporu rodín s deťmi, avšak **vo svetle aktuálnych problémov ako nevhodné opatrenie**, obchádzajúce rodiny v najťažšej situácií a navyše financované na úkor podpory samospráv, čiže poskytovateľov kľúčových verejných služieb pre rodiny s deťmi.
4. **Podpora pre voľnočasové aktivity** bola **skvelým nápadom, avšak s úplne pomýlenou formou realizácie**.

S poľutovaním sme nútení konštatovať, že úvod roku 2023 potvrdzuje všetky naše obavy a varovania. Ceny energií sú enormne vysoké a rodičov neovplyvňujú len cez účty ich domácností, ale vplývajú aj na ich živobytie cez ich účty ako živnostníkov či zamestnancov. Všeobecný rast cien tiež pokračuje a čo je najhoršie, začína sa výrazne prejavovať na cenách základných verejných služieb -

rastie cena stravovania na školách, príplatok za služby avizujú zdravotné ambulancie a stúpajú aj ceny voľnočasových aktivít pre deti a ich rodičov. Na náraste cien verejných služieb je však najhoršie to, že vláda zavedením daňového bonusu znížila príjmy samosprávam, teda tým, ktorí tieto služby poskytujú buď úplne vo svojej réžii, alebo ich spolufinancujú.

Dovoľujeme si preto zopakovať naše stanovisko z jari 2022 - jednoznačne podporujeme intenzívnejšiu pomoc pre rodiny s deťmi a jednoznačne súhlasíme so zvýšením verejných výdavkov na pro-rodinnú politiku. Opatrenia prijaté ako tzv. "Rodinný balíček" meškali, boli neadresné a pre najzraniteľnejšie a najzasiadnutejšie skupiny obyvateľov preto absolútne nedostatočné. A keďže pilierom pomoci rodinám je podľa predkladateľa daňový bonus, ktorý obchádza nízko príjmové skupiny, nezamestnaných a živnostníkov, pričom v plnej miere podporuje vyššie zarábajúcich rodičov, považujeme toto opatrenie za exemplárne nevhodné a nedomyslené (viď obrázok nižšie).

Hranica hrubého príjmu garantujúca daňový bonus v plnej miere

Hrubá mzda	Čiastkový základ dane= 86,6 % hrubej mzdy	1 dieťa, max 140 € plus max 20 % ČZD	2 deti, max 280 € plus max 27 % ČZD	3 deti, max 420 € plus max 34 % ČZD	4 deti, max 560 € plus max 41 % ČZD	5 detí, max 700 € plus max 48 % ČZD	6 detí, max 840 € plus max 55 % ČZD
600	519,60	103,92	140,29	176,66	213,04	249,41	285,78
650	562,90	112,58	151,98	191,39	230,79	270,19	309,60
700	606,20	121,24	163,67	206,11	248,54	290,98	333,41
750	649,50	129,90	175,37	220,83	266,30	311,76	357,23
800	692,80	138,56	187,06	235,55	284,05	332,54	381,04
850	736,10	140	198,75	250,27	301,80	353,33	404,86
900	779,40	140	210,44	265	319,55	374,90	428,67
950	822,70	140	222,13	279,72	337,31	394,90	452,49
1 000	866	140	233,82	294,44	355,06	415,68	476,30
1 050	909,30	140	245,51	309,16	372,81	436,46	500,12
1 100	952,60	140	257,20	323,88	390,57	457,25	523,93
1 150	995,90	140	268,89	338,61	408,32	478,03	547,75
1 200	1 039,20	140	280	353,33	426,07	498,82	571,56
1 250	1 082,50	140	280	368,05	443,83	519,60	595,38
1 300	1 125,80	140	280	382,77	461,58	540,38	619,19
1 350	1 269,10	140	280	397,49	479,33	561,95	643,01
1 400	1 212,40	140	280	412,22	497,08	581,95	666,82
1 450	1 255,70	140	280	420	514,84	602,74	690,64
1 500	1 299	140	280	420	532,59	632,52	714,45

Zdroj: Facebook Jozef Mihál a www.pravda.sk

Potvrdilo sa teda aj to, že "Reformné opatrenia" pre podporu rodín s deťmi nemôžu byť prijímané bez diskusie s odborníkmi a dotknutými stranami, navyše v rozpore s pravidlami tvorby legislatívy. Ich dopad je totiž z pravidla odlišný, ako je zamýšľané.

Predpokladané negatívne dôsledky:

Vzhľadom na vývoj v predošlých mesiacoch očakávame tieto dôsledky chybných opatrení vlády voči rodičom s deťmi:

1. **Pokračujúce znižovanie disponibilného príjmu rodín** - zvyšovanie cien bude naďalej znižovať kvalitu života rodín s deťmi, pričom sa napriek nákladným, ale neadresným opatreniam zvýši počet rodín ohrozených hranicou chudoby a existenčnými problémami.
2. **Znižovanie počtu detí využívajúcich spoločné stravovanie na školách** - rodiny s nižším príjmom, vyšším počtom školopovinných detí, prípadne staršími/samostatnejšími deťmi ich budú odhlasovať z obeda a stravovať doma, čím budú viac izolované od svojich kolektívov a ešte viac sa zvýši záťaž rodičov doma. Zároveň sa tým znižuje efektivita pôvodných investícií do kuchýň, jedální a personálu, pričom zníženie počtu stravníkov následne zvyšuje aj cenu surovín a réžie stravovania pre zvyšných rodičov.
3. **Zvyšovanie ceny voľnočasových aktivít pre deti a mládež** (šport, umenie a pod.) - znižovanie počtu detí účastniacich sa týchto aktivít najmä v rodinách či regiónoch s nízkymi príjmami prehĺbi ich sociálne vylúčenie, pričom nebude podporovaný ich zdravý fyzický a psychický vývoj. Tento dôsledok je zvlášť nebezpečný s ohľadom na veľmi negatívne dôsledky pandémie ochorenia COVID19 a súvisiacich vládnych opatrení na zdravie detí a mládeže, na ktoré štát zatiaľ vôbec efektívne nezareagoval.
4. **Znižovanie rozsahu a postupne aj kvality verejných služieb** - neefektívne nástroje na riešenie energetickej krízy a zavedenie opatrení spôsobujúcich zníženie príjmov samospráv, ktoré sú priamymi poskytovateľmi väčšiny verejných služieb, predpokladáme postupnú degradáciu kvality služieb pre rodiny a deti na lokálnej úrovni.
5. **Znižovanie dôvery vo verejné inštitúcie** - keďže celý balík opatrení prichádza až po takmer troch rokoch od vypuknutia pandémie a rok od začiatku inflácie, a aj napriek tomu prináša neefektívne riešenia, očakávame pokračovanie nárastu nedôvery verejnosti a zvlášť rodičov v politikov a inštitúcie štátu všeobecne.

Navrhované riešenia:

1. **Bezodkladne definovať a realizovať ciele/adresné opatrenia na pomoc najzraniteľnejším** skupinám rodičov s deťmi, ako kompenzáciu za implementáciu daňového bonusu (podobne ako príspevok na stravovanie v škole pre deti rodičov v hmotnej núdzi, prípadne jeho opätovné rozšírenie bez podmienky absencie uplatňovania si daňového bonusu na dieťa). Napríklad systémovou zmenou nastavenia výšok životného minima, ktorého súčasné parametre zďaleka nereflektujú realitu bazálnych životných nákladov a ktoré priamo vplyva na desiatky nástrojov sociálnej pomoci pre najzraniteľnejšie skupiny ľudí.
2. **Zvýšenie štátnej dotácie na základné verejné služby** (školsťvo, zdravotníctvo, sociálne služby) tak, aby bol v adekvátnej miere eliminovaný efekt zdražovania tovarov a služieb a

bola garantovaná dostupnosť týchto služieb pre všetky deti a mládež - školské obedy, krúžky, poplatky v ambulanciách a pod.

3. **Zintenzívniť koordináciu tvorby verejnej politiky so samosprávami a ostatnými sociálnymi partnermi** tak, aby sa podarilo vyhodnotiť súčasné opatrenia a v prípade potreby ich čo najskôr opraviť.

Chceme tiež dodať, že **pomoc rodinám nemôže byť realizovaná na úkor pomoci dôchodcom**, pretože to je generácia našich rodičov. Tvoríme spojené nádoby našej spoločnosti a naše problémy sa nedajú oddeliť. Musíme ich riešiť spoločne a v súvislostiach.

Balíček opatrení, ktorý bol prijatý nezákonným (viď rozhodnutie prezidentky SR) spôsobom a ktorý sa ukazuje ako neefektívny na riešenie problémov rodín, musí byť pre verejných činiteľov ale i celú spoločnosť výstrahou, že **súčasná bezprecedentná situácia u nás, ale i v celej Európe, nie je obdobím na experimenty**. Naopak, je to obdobie vyžadujúce solidaritu a spoluprácu, rešpekt k odbornosti, pokoru nás všetkých, ale i odhodlanie a skromnosť.

Kontakt:

Matej Stučka, výkonný riaditeľ OZ Rodičia.sk, +421 949 021 441, info@ozrodičia.sk

Občianske združenie Rodičia.sk je mimovládny, nezávislý a neziskový občiansky zväzok. Spája nás presvedčenie, že len skutočne priaznivé podmienky pre život rodičov a ich deti sú predpokladom pre zdravú spoločnosť, ktorá myslí na svoju budúcnosť. Len v takej môžu viesť spokojné životy dospelí, deti aj seniori. Podpora rodičov v ich zodpovednej úlohe a investovanie do detí a mládeže sú podľa nás tou najlepšou investíciou do našej spoločnej budúcnosti. Slovensko však v tomto ohľade zaostáva. My tento trend chceme pomôcť zmeniť.